

З. В. Гбур,
к. н. держ. упр., докторант,
Національна академія державного управління при Президентові України, м. Київ, Україна

СТРУКТУРА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Z. Hbur,
PhD (public administration science), doctoral student,
National Academy of Public Administration under the President of Ukraine

STRUCTURE OF THE FOREIGN MINISTRY OF ECONOMIC IMPROVEMENT OF UKRAINIANS IN THE CONTEXT OF THE EUROPEAN UNIVERSITY

У статті проаналізовано основні визначення "економічної безпеки". Проаналізовано складові економічної безпеки, серед яких виробнича, демографічна, енергетична, зовнішньоекономічна, інвестиційно-інноваційна, макроекономічна, продовольча, соціальна, фінансова безпека. Наведено основні ризики економічної безпеки в Україні. Подано перелік загроз національним інтересам і національній безпеці України в економічній сфері по складових системи економічної безпеки. Розглянуто економічну безпеку як взаємоузгоджену систему міжнародного, національного, рівня окремо узятій господарської структури та рівня особистості. Виділено основні проблеми забезпечення економічної безпеки, які потребують першочергового вирішення. Запропоновано основні завдання, які Україна повинна виконати у напрямі укріплення чільного місця в європейському економічному просторі.

The article analyzes the basic definitions of "economic security". The components of economic security, including industrial, demographic, energy, foreign economic, investment-innovation, macroeconomic, food, social, financial security, are analyzed. The main risks of economic security in Ukraine are presented. The list of threats to national interests and national security of Ukraine in the economic sphere according to the components of the system of economic security is given. Economic security is considered as a mutually agreed system of international, national, level of individually taken economic structure and level of personality. The main problems of ensuring economic security, which require a first-rate solution, are highlighted. The main tasks, which Ukraine has to fulfill in the direction of strengthening of the prominent place in the European economic space, is proposed.

Ключові слова: економічна безпека, фінансова безпека, економічна безпека підприємств, національна безпека.

Key words: economic security, financial security, economic security of enterprises, national security.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Постійне економічне зростання та конкурентоспроможність національної економіки можна забезпечити лише на основі інноваційного економічного розвитку в умовах європейської інтеграції. У зв'язку з цим потребує

детального аналізу загрози економічній безпеці держави в інноваційній сфері в умовах сучасності. Стан складових економічної безпеки України у критичному стані свідчить про наявність системних загроз для економічної безпеки у різних сферах, серед яких: низький технічний рівень більшості галузей, критичний стан виробничих фондів капіталу, високі витрати виробництва, низька якість продукції та інші. Аналіз показників інтенсивності

знань ВВП та обсягів фінансування науково-технічної діяльності в Україні є однією з найнижчих показників у Європі. Разом з тим значне відхилення показників інвестиційної безпеки від їх максимальних законних цінностей вказує на проблеми із забезпеченням потреб економіки в інвестиційних ресурсах в результаті дії виявлених загроз у різних сферах економіки. Низька інноваційна активність в Україні та виявлені загрози в цій сфері є причиною зниження конкурентоспроможності національної економіки, що призводять до додаткових загроз для економічної безпеки України у виробничій, інвестиційній, зовнішньоекономічній та фінансовій сферах. Тому забезпечення економічної безпеки України у довгостроковій перспективі потребує не тільки збільшення кількісного обсягу виробництва, а й впровадження якісних змін на основі інноваційного розвитку економіки, що дозволить робити домашні продукти конкурентоспроможними на світовому ринку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ЦЬОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Дослідження проблем економічної безпеки було проведено багатьма вченими: Аванесова Н.Е. [1], Беззуб І. [3], Бондаревська О.М. [6], Власюк О.С. [7], Горбулін В.П. [10], Сак Т.В. [14], Сухоруков А.І. [15]. Серед національних вчених слід конкретизувати, зокрема, вчених, які особливу увагу приділили проблемам визначення та функціонування механізмів забезпечення економічної безпеки регіону [8]; вивченню ряду ключових проблем щодо оптимального механізму забезпечення економічної безпеки регіонів України [9]; підкреслили безпеку структурних та інституційних перетворень економіки в регіоні [11]. Деякі вчені, зокрема, бачать проблему становлення економічної безпеки регіону шляхом реалізації її економічних інтересів як умови для забезпечення регіонального розвитку [5]. Процес зміцнення економічної безпеки регіонів вивчається в контексті перспектив соціально-економічного розвитку регіонів [15]. Питання економічної безпеки регіонів вченими розглядається також з точки зору посилення зовнішньоекономічної безпеки, міжнародного сукупного співробітництва тощо [2].

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою дослідження є аналіз та систематизація загроз економічній безпеці України в різних сферах з урахуванням стратегічних напрямів забезпечення державної економічної безпеки в умовах інноваційного економічного розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Економічна безпека являє собою насамперед складову національної безпеки, яку можна визначити, як захищеність життєво-важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталі розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам [4].

Сак Т.В. розглядає економічну безпеку як забезпечення у довгостроковій перспективі таких систем показників, як:

1. Економічна незалежність (фінансова, сировинно-ресурсна, інноваційна тощо);
2. Економічна стабільність (рівень розвитку, що гарантує відчуття безпеки сьогодні та в майбутньому);
3. Економічний розвиток (інноваційно-інвестиційна активність, реструктуризація, фінансове оздоровлення) [14].

Автор виділяє складові забезпечення економічної безпеки згідно "Методики розрахунку рівня економічної безпеки України", затвердженої Міністерством економіки України: макроекономічна, фінансова, зовнішньоекономічна, інвестиційна, науково-технологічна, енергетична, виробнича, демографічна, соціальна, продовольча безпека [14].

Пойда-Носик Н.Н. [13] розглядає фінансову складову економічної безпеки України та зазначає, що для України ринки Єврозони можуть вплинути на ще більше зниження темпів зростання ВВП, вплинути на монетарну та валютну безпеку держави. Як мінімум, девальвація євро проти основних валют (долар США, японська ієна та швейцарський франк) означає, що українські експортери стануть менш конкурентоспроможними на європейському ринку. Навіть при збереженні природних обсягів продажів вони втрачать у доларовому еквіваленті. Девальвація як фунту, так і євро нехайно вплине на проблеми в банківському секторі, що вимагатиме значної рекапіталізації. За цих умов надзвичайно важливою є проблема захисту національних інтересів у фінансовому секторі та забезпечення фінансової безпеки держави [13].

Для сучасного розуміння безпеки неприйнятний статичний підхід [1], який передбачає широкий погляд на безпеку, яка охоплює не лише воєнні, а й економічні, політичні аспекти, питання демократизації й стабільності в окремих державах, формування дружніх міжнародних стосунків. Йдеться також про колективну здатність протистояти новим загрозам, зокрема розповсюдженню зброї масового знищення, міжнародному тероризму, організованій злочинності, нелегальній міграції, масштабним екологічним лихам. У комплексі взаємопов'язаних елементів безпеки дедалі більшу роль відіграє її економічна складова, яка в ядерному світі стала стрижнем міжнародної та національної стабільності. Виник феномен глобальних фінансових і економічних систем.

Горбулін В.П. говорить про те, що "війни митні і торговельні прийшли на зміну "гарячим" та "холодним" війнам". У цьому контексті автор пропонує розуміти економічну безпеку як сталість прийнятних для міжнародного співтовариства або для окремої країни умов економічного розвитку [10].

Аванесова Н.Е. зазначає, що економічна безпека стає одним з найважливіших компонентів міжнародної, регіональної та національної безпеки, а Європейський Союз починає відігравати провідну роль у забезпеченні стабільності та безпеки європейського континенту. Процес розбудови і реформування ЄС необхідно розглядати не тільки як розширення кордонів "спільного ринку", а й як чинник створення нової європейської архітектури безпеки, яка має комплексний та взаємопов'язаний характер і різні виміри — економічний, воєнний, політичний. Але незважаючи на те, що Європейський Союз є одним зі світових економічних і політичних центрів, він може не мати далекосяжних зовнішньополітичних інтересів у сфері безпеки [1].

Аналіз вітчизняних та зарубіжних досліджень підтверджує актуальність забезпечення економічної безпеки та дозволяє на цій основі запропонувати власне визначення "економічної безпеки" як системи ефективного використання наявних ресурсів та можливостей ринку, яка включає в себе комплекс заходів та методів захисту від

Таблиця 1. Перелік загроз національним інтересам і національній безпеці України в економічній сфері по складових системи економічної безпеки

№ з/п	Складові системи економічної безпеки	Загрози національним інтересам і національній безпеці України в економічній сфері
1	Виробнича	Швидкий вплив робочої сили із сільського господарства до інших секторів економіки може призвести до збільшення тиску на ринок праці. Затвердження норм та стандартів ЄС зумовить зростання виробничих витрат, хоча це буде компенсуватися кращою якістю товарів і послуг
2	Інвестиційна	Збільшення припливу іноземного капіталу може спричинити підвищення курсу гривні
3	Інноваційна	Повільний процес розвитку європейського суспільства на шляху до цифрового майбутнього, враховуючи складність та чутливість деяких пов'язаних питань. Напади на приватні чи державні інформаційні системи (кіберзлочинство) в країнах-членах ЄС, які можна оцінити як потенційну нову економічну, політичну та військову зброю
4	Макроекономічна	Українська економіка зіткнеться зі зростанням конкуренції в секторі виробництва Використання України як сировинного придатку. Приплив іноземних товарів та послуг. Використання дешевої робочої сили Макроекономічне розбалансування за головними показниками
5	Фінансова	Нестабільність у правовому регулюванні відносин у сфері економіки, в тому числі фінансової (фіскальної) політики. Відмивання грошей, фінансування тероризму. Зростання державного боргу та дефіциту бюджету Зростання кредитних ставок та кредитних ризиків.
6	Зовнішньо-економічна	Критична залежність національної економіки від кон'юнктури зовнішніх ринків, низькі темпи розширення внутрішнього ринку; Критична залежність національної економіки від кон'юнктури зовнішніх ринків, низькі темпи розширення внутрішнього ринку
7	Продовольча	Насиченість українських ринків продовольчими товарами країн ЄС
8	Енергетична	Побоювання щодо енергетичної залежності протягом останніх п'яти років зросли. Зниження виробництва всередині Європи означає, що до 2030 року до 75% нафти та газу доведеться імпортувати. Тому країни Європи будуть стикатися з загрозами стабільності
9	Екологічна	Стихійні лиха, деградація навколишнього середовища та конкуренція за ресурси, особливо в умовах бідності та зростання населення, з наслідками для здоров'я, зростання міграції населення

Джерело: складено автором на основі [7].

можливого суб'єктивного та об'єктивного впливу загроз для сталого та прогресивного розвитку держави, підприємств у поточному та довгостроковому періоді.

Доволі важливим аспектом забезпечення економічної безпеки для успішної євроінтеграції та забезпечення успішного функціонування українських підприємств є забезпечення економічної безпеки підприємства, яке виступає складовою національної безпеки країни. Це можливе, якщо воно має фінансову стабільність та незалежність, високу ліквідність своїх активів, технологічну незалежність та забезпечення високого технічного потенціалу, високу ефективність управління, оптимальну та ефективну організаційну структуру управління підприємством, високий рівень кваліфікації персоналу та його інтелектуальний потенціал, екологічну безпеку, правовий захист усіх аспектів компанії тощо [16].

Бондаревська О.М. пропонує розглядати економічну безпеку як взаємозалежну систему її різних рівнів — глобального, міжнародного, національного, регіонального, рівня окремо взятої господарської структури, особи [6]:

1. Глобальний рівень — сукупність заходів, спрямованих на забезпечення сталого світового економічного розвитку, метою якого є досягнення максимальної безпеки та високого рівня життя для кожної особистості незалежно від нації або національності.

2. Наднаціональний (міжнародний) рівень — стан світової економіки, за якого забезпечуються взаємовигідне співробітництво країн у вирішенні національних і глобальних проблем людства, вільний вибір і здійснення ними незалежної стратегії соціально-економічного розвитку за активної участі в міжнародному поділі праці. Міжнародна економічна безпека забезпечується за допомогою створеної світовим співтовариством системи міжнародних економічних організацій — МВФ, МБРР, ВТО тощо. При цьому важливу роль у вирішенні проблем економічної безпеки відіграють партнерські угоди про вільний рух капіталів,

товарів та послуг, облік взаємних економічних інтересів, відмова від силового тиску, рівноправні відносини з менш розвинутими країнами

3. Макроекономічний рівень (економічна безпека країни) — сукупність умов і чинників, які забезпечують незалежність національної економіки, її стабільність і стійкість, здатність до розвитку. У процесі інтернаціоналізації виробництва, включення національної економіки у світове господарство економічна безпека країни взаємопов'язана з міжнародною економічною безпекою.

4. Регіональний рівень — здатність регіональної влади забезпечити конкурентоспроможність, стабільність, стійкість економіки території, органічно інтегрованої в економіку країни.

5. Мікроекономічний рівень (економічна безпека підприємства) — стан найбільш ефективного використання його ресурсів для запобігання загрозам і забезпечення стабільного функціонування.

6. Особистісний рівень — стан життєдіяльності людини, за якого забезпечується правовий та економічний захист життєвих інтересів, дотримання конституційних прав та обов'язків.

Такі рівні економічної безпеки дадуть змогу виокремити окремі складові національної безпеки України, відповідно до яких можливо систематизувати основні загрози економіці нашої держави (табл. 1).

Ключовими ризиками економічної безпеки слід визначити: критичне гальмування економічного розвитку України та погіршення основних макроекономічних показників (макроекономічне розбалансування за головними показниками); згорання промислового виробництва; зниження економічної активності, насамперед інвестиційної; погіршення добробуту населення (домогосподарств) та зростання рівня безробіття; посилення боргового тиску, насамперед, у державному секторі; підвищення тінізації економічної діяльності [7].

Згідно зі Стратегіями європейської безпеки, яка визначила низку загроз та викликів інтересам безпеки Єврозони ще у 2003 році, що безпосередньо стосується й Української економічної безпеки, на сьогодні ці загрози залишаються актуальними: деякі стали більш значущими й складнішими. Зокрема можна виділити такі найсуттєвіші загрози складовим економічної безпеки Європейського Союзу, які загрожують національній безпеці України у зв'язку з інтеграцією:

Важливу роль у межах дослідження системи економічної безпеки регіону відіграє аналіз її функціональних особливостей, а саме [6]:

— захисна функція — захист економічної системи від внутрішніх і зовнішніх небезпек, реалізація якого безпосередньо пов'язана з формуванням і використанням ресурсного потенціалу економіки регіону;

— регулятивна функція — нейтралізація ризиків і гарантування економічної безпеки відбуваються за допомогою механізмів, представлених різними підсистемами економічних відносин (механізмом державного регулювання економіки, безпосередньо ринковим, внутрішньогосподарським);

— превентивна функція — попередження виникнення критичних ситуацій в економічних процесах: розроблення заходів соціально-економічного й організаційно-технічного характеру, спрямованих на нейтралізацію загроз і підвищення захисних функцій системи;

— інноваційна функція — здатність економічної безпеки до стимулювання пошуку нетрадиційних рішень у запобіганні можливих негативних наслідків, спричинених дією загроз у регіональній економіці;

— діагностична функція — розроблення відповідних концепцій, програм, практичної політики, правової й інституціональної інфраструктури повинне проходити обов'язкову діагностику через призму економічної безпеки;

— соціальна функція — здатність економіки задовольняти інтереси господарюючих суб'єктів і соціальних груп, усіх членів суспільства.

Комплексна реалізація наведених функцій забезпечить досягнення економічною безпекою регіону таких характеристик, як:

1. Стійкість до екзогенних та ендемогенних загроз — здатність до протистояння дестабілізуючим чинникам внутрішнього та зовнішнього походження за допомогою необхідних інститутів безпеки, резервів, запасів, правових та організаційно-економічних механізмів захисту інтересів населення і господарюючих суб'єктів, у т. ч. від рапсової дії непередбачуваних і важкопрогнозованих загроз.

2. Здатність регіональної економічної системи до самовідтворення та саморозвитку — можливість регіону забезпечувати відтворювальні процеси, задовольняти потреби населення, дотримуватися концепції сталого розвитку регіональної системи.

3. Відносна економічна самодостатність — самостійність регіону під час вибору стратегії використання ресурсів, розвитку промисловості, сільського господарства, сфери послуг, регіональної інфраструктури, використання нерухомості, розвитку освіти і науки.

4. Міцність зв'язків між елементами регіональної економіки є головним чинником формування системи партнерства між органами управління регіональною економікою та господарюючими суб'єктами на території регіону.

5. Здатність до використання конкурентних переваг шляхом формування та ефективного функціонування регіональної інноваційної системи, розвитку науки й освіти за сучасними напрямками науково-технічного прогресу.

6. Відповідність складників економічної безпеки регіону нормативному рівню — економічна безпека регіону

має забезпечуватися комплексно за усіма її складниками.

7. Збалансованість міжрегіональних відносин — необхідність кооперування регіонів між собою, відкритість економіки регіону, реалізація прав регіонів на зовнішньоекономічні відносини [15].

Беззуб І. [3] зазначає, що для України європейська інтеграція — це шлях модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед на ринок ЄС. Як невід'ємна частина Європи Україна орієнтується на діючу в провідних європейських країнах модель соціально-економічного розвитку.

Політичні переваги інтеграції України у ЄС пов'язані зі створенням надійних механізмів політичної стабільності, демократії та безпеки. Тож зі слів науковця, можна зробити висновок про те, що Європейська інтеграція не лише не загрожуватиме економічній безпеці України, а й сприятиме підвищенню її надійності та забезпеченню всіх її складових постійному зміцненню [3].

На сьогодні в Україні проходить третій етап Європейської інтеграції (з вересня 2014 р. по теперішній час), який обумовлений початком широкомасштабної адаптації українського законодавства до норм ЄС та необхідністю підвищення ефективності діяльності інститутів громадянського суспільства з метою моніторингу виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [12]. А тому Євроінтеграція України має вкрай важливе значення для формування ефективного мегаекономічного простору стабілізаційної європейської економіки. Захист вибору стратегічного напрямку співпраці на мега-рівні за умов формування нової суспільно-економічної структури Європи, формування соціально орієнтованої ринкової економіки потребує кардинальних змін до концепції формування підходів до формування напрямів забезпечення економічної безпеки України так і Євросоюзу на визначених рівнях.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Отже, пріоритетами України у сфері економічної безпеки має стати створення відповідних правових, економічних, соціальних та інших умов, спрямованих на покращення грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової, інвестиційної політики. Уряд України повинен зосередити увагу на внутрішніх реформах, створенні в Україні рівня життя, економіки та політики, які максимально наближені до європейських. Тільки тоді можливо впровадити ефективні механізми, спрямовані на нейтралізацію, мінімізацію впливу та усунення явищ та чинників, що призводять до створення зовнішніх та внутрішніх загроз фінансової безпеки держави. У поєднанні з розумною державною політикою вони дозволять створити економічно стабільну державу.

Література:

1. Аванесова Н.Е. Системний підхід до формування стратегії забезпечення економічної безпеки оборонної промисловості України в умовах євроінтеграції / Н.Е. Аванесова // Вісник економіки транспорту і промисловості. — 2017. — Вип. 57. — С. 20—27.

2. Бабець І.Г. Концептуальні засади стратегії економічної безпеки інтеррегіонального співробітництва України з країнами ЄС / І.Г. Бабець // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія економічна. — 2013. — Вип. 1. — С. 3—13.

3. Беззуб І. Сучасний стан і перспективи української євроінтеграції [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1209:suchasnij-stan-i-perspektivi-ukrajinskoji-evrointegratsiji&catid=8&Itemid=350#page

4. Білик Р.І. Економічна безпека регіону у системі сучасної регіональної політики України [Електронний ресурс] / Р.І. Білик // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. — 2013. — № 2. — С. 31—37.

5. Богдан Н.М. Формування економічної безпеки регіону через реалізацію його економічних інтересів як умова забезпечення регіонального розвитку / Н.М. Богдан, А.П. Косяк // Економіка і регіон. — 2013. — № 1. — С. 26—31.

6. Бондаревська О.М. Економічна безпека регіонів у системі економічної безпеки держави / О.М. Бондаревська // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. — 2017. — С. 54—57.

7. Власюк О.С. Ризики і загрози економічній безпеці України у 2015—2016 рр. та механізми їх мінімізації [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/ruzuku_zagrozu1-bab4e.pdf

8. Герасимчук З.В. Економічна безпека регіону: діагностика та механізм забезпечення [Текст] / З.В. Герасимчук, Н.С. Вавдійук. — Луцьк: Надстир'я, 2006. — 244 с. — Бібліогр.: с. 179—189.

9. Головченко О.М. Економічна безпека регіону в гарантуванні стабільності національної економіки [Текст]: монографія / О.М. Головченко. — Одеса: Букаєв Вадим Вікторович, 2008. — 399 с.

10. Горбулін В.П. Вхідження ОПК України в європейський оборонно-промисловий простір / В.П. Горбулін, В.С. Шеховцев, А.І. Шевцов // Стратегічні пріоритети. — 2015. — № 4. — С. 5—11.

11. Гуменюк А.М. Безпека структурно-інституціональної трансформації економіки регіону: теоретичні основи та прикладні аспекти: монографія / А.М. Гуменюк. — К.: НІСД, 2014. — 468 с.

12. Завгородня С.П. Періодизація формування організаційно-правових засад державного управління забезпеченням економічної безпеки України / С.П. Завгородня // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. — 2015. — № 3. — С. 40—47.

13. Пойда-Носик Н.Н. Фінансова безпека України в умовах Європейської інтеграції / Н.Н. Пойда-Носик // Науковий вісник Полісся. — № 1 (9). — 2017. — С. 1.

14. Сак Т.В. Економічна безпека України: поняття, структура, основні тенденції / Т.В. Сак // Всеукраїнський науково-виробничий журнал Інноваційна економіка. — № 6. — 2013. — С. 336—340.

15. Сухоруков А.І. Модювання та прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів України: монографія / А.І. Сухоруков, Ю.М. Харазішвілі. — К.: НІСД, 2012. — 368 с.

16. Lysenko M. The Problem of Ensuring the Economic Security of Dairy Industry in Ukraine, *Economics & Sociology*. — Vol. 7. — No 2. — 2014. — P. 160—171.

References:

1. Avanesov, N. E. (2017), "System approach to the formation of a strategy for ensuring the economic security of the defense industry of Ukraine in the context of European integration", *Bulletin of the Economy of Transport and Industry*, vol.57, pp. 20—27.

2. Babets, I. (2013), "Conceptual fundamentals of the strategy of economic security of interregional cooperation of Ukraine with the EU states", *Scientific bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs. Economic series*, vol. 1, pp. 3—13.

3. Bezzub, I. (2015), "The current state and prospects of Ukrainian eurointegration", available at: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1209:suchasnij-stan-i-perspektivi-ukrajinskoji-evrointegratsiji&catid=8&Itemid=350#page (Accessed 15 Nov 2017).

4. Bilyk, R. R. (2013), "Economic security of the region in the system of modern regional policy of Ukraine", *Bulletin of the Academy of Labor and Social Relations of the Federation of Trade Unions of Ukraine*, vol. 2, pp. 31—37.

5. Bohdan, N., Kosiak, A. (2013), "Establishment of economic security of the region through the implementation of its economic interests as a condition for ensuring regional development", *Economy and a region*, vol. 1, pp. 26—31.

6. Bondarevska, O.M. (2017), "Economic security of the regions in the system of economic security of the state", *Scientific Herald of the International Humanitarian University*, pp. 54—57.

7. Vlasiuk, O. S. (2017), "Risks and threats to economic security of Ukraine in 2015—2016 and mechanisms for their minimization", Available at: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/ruzuku_zagrozu1-bab4e.pdf (Accessed 15 Nov 2017).

8. Herasymchuk, Z. and Vavdiuk, N. (2006), *Ekonomichna bezpeka rehionu: diahnostyka ta mekhanizm zabezpechennia* [Economic security of the region: diagnostics and mechanism for ensuring], Nadstyria, Lutsk, Ukraine.

9. Holovchenko, O. (2008), [Ekonomichna bezpeka rehionu v harantuvannia stabil'nosti natsional'noi ekonomiky Economic safety of the region in the process of guaranteeing stability of the national economy], Publisher Bukaiev Vadym Viktorovych, Odessa, Ukraine.

10. Horbulin, V.P. (2015) The entry of Ukraine's defense industry into the European defense and industrial space. *Strategic priorities*. vol. 4, pp. 5—11.

11. Humeniuk, A. (2014), *Bezpeka strukturno-instytutsional'noi transformatsii ekonomiky rehionu: teoretychni osnovy ta prykladni aspekty* [Security of structural and institutional transformation of the region: theoretical fundamentals and applied aspects], NISD, Kyiv, Ukraine.

12. Zavgorodnya, S.P. (2015), "The periods of formation of organizational and legal bases of the public administration for ensuring economic security of Ukraine", *National academy for public administration under the President of Ukraine*, Available at: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2015/11/en-06-3-2015.pdf> (Accessed 15 Nov 2017).

13. Poyda-Nosyk, N. N. (2017), "Financial security of Ukraine in conditions of European integration", *Scientific bulletin of Polissia*, vol. 1 (9), pp. 1.

14. Sak, T.V. (2013), "Economic Security of Ukraine: Concept, Structure, Main Trends", *All-Ukrainian Scientific and Production Magazine Innovative Economics*, vol.6, pp. 336—340.

15. Sukhorukov, A. and Kharazishvili, Yu. (2012), *Modeliuvannia ta prohnozuvannia sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku rehioniv Ukrainy* [Modeling and forecasting of socioeconomic development of the regions of Ukraine], NISD, Kyiv, Ukraine.

16. Lysenko, M. (2014). The problem of ensuring the economic security of dairy in Ukraine. *Economics & Sociology*, vol.7, no.2, pp.160—171.

Стаття надійшла до редакції 21.11. 2017 р.